

Cum vede diaspora anul electoral din Europa și alegerea lui Trump. „Extrema dreaptă ascunde o agendă sinistră privind grijile oamenilor“

Remus Florescu, Ana-Maria Șchiopu, Dana Coțovanu

Influența din ce în ce mai mare a extremei dreapta și creșterea populismului sunt două tendințe care au cuprins SUA și Europa de Vest, lucru demonstrat de rezultatele alegerilor recente. Cu toate acestea, unii dintre cei aflați în diaspora nu sunt îngrijorați în privința României.

Întreaga lume a avut în agendă un an electoral presărat cu multe proteste. FOTO: Pexels

În Republica Moldova, populația aflată în străinătate a contribuit decisiv la alegerile prezidențiale, alegând candidatul pro-european. Să fie aceasta un trend care se va simți și la alegerile de la noi, luând în considerare că prezența diasporei române la urnele de voturi în ultimii ani a fost consistentă? Românii spun că da: „Cred că la ultimele alegeri prezidențiale, diaspora a jucat un rol important. E posibil ca să se repete această situație acum. Diaspora română vrea un candidat care să reprezinte România și imaginea ei în lume“, spune neurobiologul Liviu Aron.

Despre cum văd românii din diaspora următorul președinte al țării, dar și ce impact cred că va avea influența extremei dreapta, „Weekend Adevărul“ a discutat cu antropologul **Monica Heintz** (specializată în antropologie socială, cu numeroase studii, printre care un master la Oxford și doctoratul obținut la Cambridge, în prezent

lector la Universitatea Paris X Nanterre), **Diaspora Civică Berlin**, prin vocea Ioanei Dragoș, vicepreședinte (o organizație care promovează cultura românească, drepturile cetățenești și dialogul cu instituțiile publice din România și Germania), fizicianul **Cristian Presură** (specializat în domeniul senzorilor medicali. Împreună cu echipa sa din Olanda, a inventat și introdus pe piață primul ceas capabil să măsoare pulsul sportivilor numai pe baza senzorilor optici), economistul **Sebastian Buhai** (Cercetător științific asociat la Swedish Institute for Social Research (SOFI) al Universității din Stockholm și cercetător științific invitat la Centre pour la Recherche Économique et ses Applications în Paris), **Liviu Aron** (neurobiolog și genetician, în prezent cercetător la Facultatea de Medicină a Universității Harvard din Boston), medicul **Radu Lupescu** (președintele Asociației medicilor din clinica Rhéna din Strasbourg. A fost decorat de președintele Franței, Emmanuel Macron, cu Ordinul Național al Meritului).

„Weekend Adevărul“: În Republica Moldova, diaspora a avut un impact decisiv asupra alegerilor. Credeți că și în România ar putea avea un rol similar?

Monica Heintz: Toate alegerile de până acum au arătat că românii din diaspora votează majoritar pro-Europa și pentru o politică mai degrabă liberală. Nu pot decât să sper că acest vot mai de dreapta, care a avut o influență pozitivă și a împins până acum schimbări în țară, nu se va transforma într-un vot prea de dreapta... Dar numărul mare de români aflați în străinătate poate influența masiv rezultatele alegerilor și este destul de impredictibil din cauza conjuncturii mondiale actuale (de exemplu, mă întreb cum vor vota românii-americieni care l-au votat pe Trump).

Cristian Presură: Nu cunosc așa de bine diaspora din Republica Moldova, cred însă că ei sunt foarte atașați (cel puțin momentan) de parcursul european al Moldovei. Când vine vorba de România, nu știu decât puține partide românești care le-au promovat interesele. Nu cred că impactul va fi semnificativ.

DCB: Datorită legii electorale, noi nu vom avea un impact major asupra alegerilor. Cei care votează, aceștia votează pentru Circumscripția 43, votează cei 6 oameni în Parlament. Mai rău, voturile lor dispar din circumscripțiile unde sunt încă înregistrați. Cei din diaspora ies din ce în ce mai puțin la vot pentru că se integrează din ce în ce mai mult, devin cetățeni ai țărilor-gazdă și îi interesează mai mult politica locală. Însă diaspora a avut un impact decisiv în alegerile trecute și se prea poate ca acest lucru să se repete, mai ales la alegerile prezidențiale. Din păcate, prezența la vot la europarlamentare anul acesta a fost slabă, și sunt așteptări similare pentru restul alegerilor.

Liviu Aron: Este foarte posibil. Cred că la ultimele alegeri prezidențiale, diaspora (care l-a susținut pe Iohannis) a jucat un rol important. E posibil ca să se repete această situație acum. Diaspora română vrea un candidat care să reprezinte România și imaginea ei în lume. Interesul diasporei este să ne crească prestigiul la nivel mondial, să fim priviți că avem un președinte capabil, care să nu fie corupt. Evident, este doar o percepție.

Radu Lupescu: Este greu de spus. Dacă până acum opt ani, diaspora vota destul de clar pentru partidele pro-europene și pentru cele care se implicau în lupta împotriva corupției, am fost surprins de importanța votului naționalist în diasporă la ultimele alegeri parlamentare din 2020.

Moldovenii au stat la coadă pentru a-și vota președintele. FOTO: Inquam Photos

Cum percepe diaspora română creșterea din ce în ce mai mare a influenței extremei drepte și cum credeți că ne-ar putea afecta pe viitor? Dar alegerea lui Trump ca președinte al SUA?

Monica Heintz: Din păcate, ținând cont de situația încă și mai critică a altor state în fața extremei dreapta, sau rezultatul alegerilor din SUA, este greu să dramatizăm ce se întâmplă în România. Populismul este în vogă peste tot și trebuie combătut în fiecare țară prin mai multă cunoaștere și deschiderea unui spațiu public de dezbatere real.

Cristian Presură: Nu cred că diaspora română este suficient de omogenă încât să vorbim de o percepție unitară, din contră. În general însă, creșterea influenței extremei drepte în țări ca Olanda nu cred că pune presiune pe comunitățile de români, ci mai mult pe cele de musulmani și pe cei veniți din afara României. Diaspora românească, cel puțin în Olanda, nu este percepută ca una ce creează „probleme“. Nici alegerea lui Trump nu cred că va afecta mult diaspora românească; lumea așteaptă cu nerăbdare deciziile lui când vine vorba de Ucraina.

DCB: Extrema dreaptă umple un gol democratic în România și în alte țări. Se folosește de grijile reale și existențiale ale cetățenilor pentru a le prezenta soluții aparent binefăcătoare, dar care, în realitate, ascund o agendă problematică, dacă nu chiar sinistă. Ea crește treptat până ajunge la un punct critic precum în SUA, în special în lipsa unei alternative puternice. Pentru o parte dintre noi, care avem o anumită siguranță financiară, consecințele creșterii extremei drepte ar putea veni cu întârziere: criza climatică, inegalități sociale, discriminare ca imigranți, alte crize sociale sau economice etc. Pentru alte grupuri deja marginalizate, ce trăiesc precar, viața va deveni mai dificilă decât înainte. Avem de exemplu muncitorii sezonieri care sunt exploatați și deja prost protejați de legile din România și din Germania. Acestea sunt câteva dintre grijile noastre.

Pe de altă parte, diaspora a votat preponderent AUR și la europarlamentare, și la alegerile parlamentare din 2020. Putem să interpretăm ca un vot împotriva statu quo-ului și a partidelor mari care nu au reușit să îi protejeze sau sub care viața lor s-a îmbunătățit prea puțin. Există multă dezinformare și alți factori care ajută creșterea extremei drepte. Putem spera la alternative politice cu adevărat preocupate de bunăstarea cetățenilor și a Pământului, indiferent unde locuim.

"Votează!", sloganul anului pe întreaga Planetă. FOTO: Pexels

Liviu Aron: Fiindcă majoritatea celor din diaspora (cel puțin în SUA) sunt educați și au studii superioare, diaspora vede în mod negativ creșterea influenței extremei drepte și succesul mesajelor anti-știință și anti-expertiză. Bănuiesc că majoritatea diasporei este dezamăgită de alegerea lui Trump, date fiind ideile lui naționaliste și xenofobe. Însă, în același timp, mulți știu că politica lui Trump nu va afecta diaspora, fiindcă el este axat în principal pe imigranții fără studii și cei veniți aici ilegal. Trump spune că nu va tăia vizele de tip H-1B sau green cards și că încurajează migrația legală a celor cu studii superioare. În plus, unele dintre ideile economice ale lui Trump vor putea beneficia celor din diaspora care fac afaceri. Așa că reacția diasporei la alegerea lui Trump este mixtă.

Radu Lupescu: Este greu de răspuns. Am prieteni și familie în SUA care sunt adoratori ai lui Trump și alții care, dimpotrivă, nu ar vota niciodată cu el. În Franța, prietenii români sunt în general îngrijorați de alegerea lui Trump.

„A nu vota înseamnă a nu crede în democrație“

Participați la alegerile din România? De ce?

Monica Heintz: Din păcate, nu mi-am refăcut pașaportul și îmi pare extrem, extrem de rău. Altfel, bineînțeles că aș vota. Ca persoană care are familie în România și care e specializată în studiul spațiului românesc, sunt la curent și afectată de ceea ce se întâmplă în România.

Cristian Presură: Nu particip, deși am participat la alegerile europarlamentare. Motivația a fost că mă

regăsesc printre oameni cu care împărtășesc aceleași idei; sper ca experiența mea profesională dobândită de-a lungul anilor să fie de folos și în România, în domeniul cercetării și al educației.

DCB: Nu numai că participăm fizic, prin poștă, ca membri în secția de votare, dar și încurajăm românii din Berlin să participe. Votul este participarea minimă în sistemul nostru democratic. Indiferent de impactul lui, a nu vota înseamnă a nu crede în democrație.

Liviu Aron: Da, voi vota la alegerile prezidențiale. Vreau să rămân implicat în viața politică din România.

Radu Lupescu: Da, ca de obicei. Am votat la toate alegerile din România de 30 de ani încoace. Este important pentru mine să urmăresc și să particip la „viața cetății“ din România, țara în care m-am născut și unde mi-am petrecut tinerețea.

Sebastian Buhai: Regret să îi dezamăgesc pe unii, dar nu voi participa la alegeri, fie ele prezidențiale sau parlamentare. Și asta nu pentru că nu aș considera absolut critică atât existența, cât și exercitarea opțiunii democratice de vot, ci tocmai din această cauză. În primul rând, nu sunt atât de ipocrit încât să ajung a-mi impune eu, chiar marginal, o anumită preferință, când nu sunt eu cel care mă confrunt zilnic cu aroganța, incompetența, lipsa de respect și uneori curat rea-voiață de care mulți dintre compatrioții mei au din belșug parte în interacțiunile lor cu instituțiile publice din țară; asta ca să nu mai amintesc de elefantul din sufragerie: o țară care își lasă în paragină sănătatea publică, educația publică și sistemul de protecție socială în halul în care a făcut-o și continuă să o facă România nu are niciun viitor (...).

În al doilea rând, din perspectiva mea, efectiv nu am ce... alege: diferențele dintre partide/candidați și programele lor (cvasi-inexistente de altfel, și scrise în pură batjocură chiar atunci când le găsești afișate pe undeva) sunt epsilon, matematic vorbind. Și, cum îi simt deja pe mulți cu întrebarea pe buze: „*Dar nu există, totuși, măcar un partid/candidat puțin mai calificat decât ceilalți? Măcar un rău mai mic?*“, voi răspunde preventiv: din păcate, nu (...). Dar dacă doriți totuși my two cents, votați în mod bayesian și nu proustian, adică nu conform citatului din Proust: „*Faptele nu pătrund în lumea în care trăiesc convingerile noastre*“, ci în funcție de realitate și de evoluția acesteia (...).